

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Lietuvių gestų kalba ir gestotyra	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: dokt. Anželika Teresė Kitas (-i): lekt. Nijolė Pivorienė	VU Filologijos fakulteto Taikomosios kalbotyros institutas, Lituanistinių studijų katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji pakopa	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Kontaktinė (auditorinė)	Pavasario semestras	Lietuvių, lietuvių gestų

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	64: 36 val. paskaitų, 28 val. seminarų	66

Dalyko (modulio) tikslas
Šio dalyko tikslas ugdyti tokias studento dalykines kompetencijas: - Valstybinės ir lietuvių gestų kalbų mokėjimą: gebėjimą bendrauti valstybine kalba kasdienėse ir dalykinėse situacijose ir lietuvių gestų kalba. - Įgijus gestotyros žinių – gebėjimą jas taikyti, diskutuoti gestotyros klausimais. - Įgijus suvokimą ir sociokultūrinių žinių apie kurčiųjų bendruomenę – gebėjimą vertinti kurčiųjų kultūros bruožus. - Analitinį ir kritinį mąstymą analizuojant dalykinę literatūrą, diskutuojant dalyko tema. Taip pat šiuo kursu ugdomos tokios bendrosios studento kompetencijos: - Tarpkultūrinė kompetencija ir gebėjimas dirbti grupėje vadovaujantis bendražmogiškomis vertybėmis. - Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti daugiakultūroje aplinkoje siekiant bendrų tikslų.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Dalyką išklause studentai:		
– Įgis pagrindinius gebėjimus bendrauti lietuvių gestų kalba įvairiose situacijose ir suprasti, analizuoti nesudėtingus lietuvių gestų kalbos tekstus.	Įtraukiamosios paskaitos, seminarai, komunikacinis kalbų mokymo metodas, darbas grupėse, situacijų ir vaidmenų žaidimai, gramatikos užduotys, tekstų (lietuvių gestų kalba) analizė.	Kūrybinė užduotis: vaizdo įrašo lietuvių gestų kalba kūrimas semestro metu; Egzaminas sesijos metu: užduotys lietuvių gestų kalba (filmuojantis), analizuojant lietuvių gestų kalbos tekstus (raštu).
– Gebės kritiškai, iš mokslinės perspektyvos analizuoti ir vertinti įvairius gestotyros mokslo keliamus klausimus, įgis pamatinių žinių apie lietuvių gestų kalbos sistemą ir vartoseną.	Įtraukiamosios paskaitos, seminarai, tekstų (raštu ir lietuvių gestų kalba) analizė, gramatikos, gestų užrašymo ir analizavimo užduotys.	Esė raštu atliekama savarankiškai. Egzaminas sesijos metu: atvirieji ir uždarieji klausimai raštu, gestų

		užrašymo ir analizavimo užduotys.
– Įgis sociokultūrinių žinių, susipažins su kurčiųjų kultūra, jos ypatybėmis ir gebės konstruktyviai bendrauti kasdienėmis temomis su kurčiųjų kultūros atstovais, atsižvelgdami į jų bendravimo specifiką.	Įtraukiamosios paskaitos, diskusijos, seminarai, darbas grupėse, tekstų (raštu ir lietuvių gestų kalba) analizė.	Kūrybinė užduotis raštu atliekama savarankiškai, vaizdo įrašo lietuvių gestų kalba kūrimas semestro metu, užduotys poromis ir savarankiškai. Egzaminas sesijos metu: uždarieji ir atvirieji klausimai (raštu) ir užduotys lietuvių gestų kalba savarankiškai.
– Gebės efektyviai dirbti ir mokytis grupėje: pasidalinti užduotimis, atsakyti už darbo rezultatą, motyvuoti dirbti grupės narius kartu siekiant bendrų tikslų.		Vaizdo įrašo kūrimas lietuvių gestų kalba, užduotys poromis lietuvių gestų kalba. Egzaminas sesijos metu: užduotys lietuvių gestų kalba.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Gestų kalbų, gestotyros samprata, istorija, kilmė, radimosi ir vartojimo aplinkybės. Lietuvių gestų kalba ir lietuvių gestotyra. Kurčiųjų kultūra, kurčiųjų bendruomenė, gestakalbiai. Gestų kalbų reikšmė bendruomenėje, gestų kalbų prestižas ir požiūriai į ją pasaulyje.	2		2				6	5	Mokslinės literatūros analizė („Recent perspectives on American sign language“, p. 1–6; „Lietuvių gestotyros pagrindai“, sk. 1.1.; „Meninės raiškos priemonės lietuvių gestų kalboje“, p. 12–18;), darbas savarankiškai ir poromis, diskusija grupėje.
2. Lietuvių gestų kalbos pradmenys – vizualinė komunikacija. Motyvuoti gestai, reakcija ir intonacija lietuvių gestų kalba. Temos: charakterio ir būdo apibūdinimas.	6		2				6	7	Vaizdo įrašų peržiūra ir analizė, darbas poromis, savęs ir kito asmens pristatymas lietuvių gestų kalba, gramatikos užduotys, filmavimosi užduotys.
3. Susipažinimas su lietuvių gestotyros pagrindais, gramatika: kas būdinga gestų kalboms? – lietuvių gestų kalbos ypatumai. Fonologinis, morfologinis lygmenys. Žodinių ir gestų kalbų fonologinės, fonetinės, morfologinės sandaros aptarimas ir lyginimas. Gestų užrašymas, lietuvių gestų kalbos fonologinio lygmens elementai, fonemų klasės. Fonologiniai procesai, nerankiniai elementai.	4		4				8	6	Užduotys, kuriose bus lyginama lietuvių ir lietuvių gestų kalbos, gestų užrašymo užduotys, darbas grupėse, vaizdo įrašų peržiūra ir aptarimas grupėje. Mokslinės literatūros analizė („Sign language structure“, p. 367–370, „Lietuvių gestotyros pagrindai“, p. 34–36, 70–3, „Australian Sign Language: An introduction to the linguistics of sign language“, p. 22–26).
4. Lietuvių gestų kalbos pradmenys. Temos: savęs ir kito asmens pristatymas: lytis,	4		4				8	8	Kalbiniai situacijų žaidimai. Vaizdo įrašų peržiūra ir

amžius, išsilavinimas, profesija, pomėgiai ir veiklos; kiekiniai skaitvardžiai, veiksmažodžiai lietuvių gestų kalboje. Pirštų abėcėlė. Pasisveikinimo, atsisveikinimo frazės. Prisistatymas. Gestų tvarka lietuvių gestų kalbos pasakyme. Klausiamųjų sakinių sudarymas. Neiginiai ir neigimo raiška. Pirmasis pokalbis lietuvių gestų kalba.								analizė. Savęs pristatymas lietuvių gestų kalba, darbas grupėse, vaidmenų žaidimai. Leksikos testas.	
5. Lietuvių gestų kalbos pradmenys. Temos: artimi žmonės ir jų apibūdinimas. Savo šeimos narių įvardijimas ir pristatymas: šeimos nariai, jų lytis, amžius, išsilavinimas, savybės, pomėgiai, veiklos.	6		2				6	6	Vaizdo įrašų peržiūra ir analizė, situacijų žaidimai, savo šeimos narių pristatymas lietuvių gestų kalba.
6. Lietuvių gestotyros pradmenys. Temos: gestų daryba, proformos, polisintetiniai gestai, referencija.	4		4				8	6	Vaizdo įrašų peržiūra ir aptarimas, darbas savarankiškai ir poromis.
7. Lietuvių gestų kalbos pradmenys. Temos: daiktai ir jų naudojimas. Matomos ir žinomos aplinkos apibūdinimas nusakant daiktų išsidėstymą ir formą (supratimas, atsakymas į klausimus)/ Bendravimas apie būtiniausius daiktus (naudojimas, turėjimas, reikalingumas, kiekis, kaina ir pan.) Vietos prielinksniai. Erdvės derinimas. Objektų lokalizavimas erdvėje. Proformos. Daiktus ir jų naudojimą apibūdinantis žodynas.	4		4				8	8	Vaizdo įrašų peržiūra ir analizė, supančios aplinkos pristatymas, darbas savarankiškai ir poromis, filmavimo užduotys. Mokslinės literatūros analizė („Lietuvių gestotyros pagrindai“, p. 77–79, 89, 92).
8. Lietuvių gestų kalbos ir gestotyros pradmenys. Temos: judėjimas erdvėje, kelionės: kaip ir kur nueiti. Erdvės derinimas, kryptių derinimas, klausiamieji sakiniai. Proformos. Referencija.	2		2				6	6	Situacijų ir vaidmenų žaidimai, užduotys lietuvių gestų kalba pasitelkus žemėlapius, darbas poromis – pokalbio gatvėje inscenizavimas.
9. Lietuvių gestų kalbos literatūra: meniniai pasakojimai, istorijos, anekdotai, poezija. Meninės raiškos priemonės lietuvių gestų kalboje, metaforos, nerankiniai elementai, rimas, ritmas gestų kalbose, kurčiųjų kalbinis ir kultūrinis paveldas, kultūra.	4		4				8	8	Vaizdo įrašų peržiūra ir analizė, darbas grupėse, meninės istorijos sukūrimas ir pateikimas lietuvių gestų kalba, filmavimo užduotys.
10. Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas.							2	6	Įvairaus tipo kartojimo užduotys.
Iš viso	36		28				64 + 2	66	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Esė	25%	1 semestro mėnuo	Esė raštu atliekama savarankiškai. Kūrybinės užduoties – esė „Lietuvių gestų kalba: samprata, struktūra, vartojimas ir reikšmė“. Esė atsakoma į klausimą „Kodėl lietuvių gestų kalba yra kalba, kokia ji ir kuo ji reikšminga ją vartojančiai bendruomenei, kokia toji bendruomenė?“. Pažymys pagal surinktus taškus: 2,5 – puikios, išskirtinės žinios, gebėjimai. Užduotis atlikta taisyklingai, kūrybingai, išsamiai, atitinka reikalavimus. 1,5 – geresnės nei vidutinės žinios ir gebėjimai. Užduotis atlikta taisyklingai, yra klaidų, atitinka dalį reikalavimų. 0,5 – vidutinės žinios ir gebėjimai, yra klaidų. Užduotis atlikta taisyklingai tik iš dalies, atitinka dalį reikalavimų. 0 – netenkinami minimalūs reikalavimai.
Kūrybinė užduotis	25%	3 semestro mėnuo	Kūrybinė užduotis – vaizdo įrašo kūrimas lietuvių gestų kalba (trukmė ~ 5 min.). Vaizdo įrašo tema „Draugo pristatymas“. Pažymys pagal surinktus taškus: 2,5 – puikios, išskirtinės žinios, gebėjimai. Užduotis atlikta taisyklingai, kūrybingai, išsamiai, atitinka reikalavimus. 1,5 – geresnės nei vidutinės žinios ir gebėjimai. Užduotis atlikta taisyklingai, atitinka dalį reikalavimų. 0,5 – vidutinės žinios ir gebėjimai, yra klaidų. Užduotis atlikta taisyklingai iš

			dalies, atitinka dalį reikalavimų. 0 – netenkinami minimalūs reikalavimai.
Egzaminas	50%	Sesija	1. Užduotys raštu (lietuvių kalba), atsakant į 5-7 uždaruosius, 1-2 atviroosius klausimus, taip pat atliekant vieno gesto fonologinės analizės užduotį. Trukmė 45 min. 2. a) Teksto lietuvių gestų kalba suvokimo užduotis, pažymint teisingus atsakymus ir pan.; b) užduotis lietuvių gestų kalba filmuojantis: šeimos pristatymas pagal pateiktą planą / klausimus (vaizdo įrašas); c) užduotis lietuvių gestų kalba filmuojantis: sudaryti klausimus lietuvių gestų kalba pagal pateiktus teiginius. Trukmė 45 min. Pažymys pagal surinktus taškus: 5 – puikios, išskirtinės žinios ir gebėjimai. Teisingai atlikta 95–100 proc. užduočių. 4,5 – tvirtos, geros žinios ir gebėjimai. Teisingai atlikta 85–94 proc. užduočių. 4 – geresnės nei vidutinės žinios ir gebėjimai. Teisingai atlikta 75–84 proc. užduočių. 3,5 – vidutinės žinios ir gebėjimai, yra neesminių klaidų. Teisingai atlikta 65–74 proc. užduočių. 3 – žinios ir gebėjimai blogesni nei vidutiniai, yra klaidų. Teisingai atlikta 55–64 proc. užduočių. 2,5 – žinios ir gebėjimai tenkina minimalius reikalavimus. Teisingai atlikta 51–54 proc. užduočių. 2 ir mažiau – netenkinami minimalūs reikalavimai.
Iki egzamino raštu lietuvių gestų kalba studentai turi būti atsiskaitę VISUS semestro metu užduotus darbus ir jie turi būti įvertinti teigiamai, t. y. įskaityti kaip atlikti. Kaupiamasis vertinimas; praleidus daugiau nei ½ paskaitų-seminarų, net jei semestro darbai įskaityti, neleidžiama laikyti egzamino ir kartojamas kursas.			

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr./ tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Danielius, M.	2004	Lietuvių gestotyros pagrindai		Vilnius: Andrena
Johnston T., Schembri A.	2007	Australian Sign Language (Auslan): An introduction to the linguistics of sign language		Cambridge: University Press
Kimmelman, V., Teresė, A.	2023	Analyzing Literary Texts in Lithuanian Sign Language with Computer Vision: A proof of concept. In R. Galimullin & S. Touileb (Eds.), Proceedings of the 5th Symposium of the Norwegian AI Society (NAIS 2023)	Vol. 3413, pp. 1–14. CEUR Workshop Proceedings.	Retrieved from https://ceur-ws.org/Vol-3431/paper5.pdf
Lane, H., Grosjean, F.	2010	Recent perspectives on American sign language		New York, London: Psychology Press
Stokoe, W. C.	1980	Sign Language Structure		Washington, DC: Gallaudet University Press
Teresė, A.	2018	Meninės raiškos priemonės lietuvių gestų kalboje, MA		Vilnius: Vilniaus universitetas
Laborit, E.	2003	Žuvėdros klyksmas	ISBN: 9986-37-038-8	Leidykla: Andrena
Papildoma literatūra				

Babickienė, Z., Venckutė, R.	2013	Kalbos mokslo pagrindai		Vilnius: Mykolo Romerio universitetas
Stokoe, W. C.	2001	Language in Hand: Why Sign Came before Speech		Washington, DC: Gallaudet University Press
Emmorey, K.:	2002	Language, Cognition and the Brain. Insights From Sign Language Research		London: Lawrence Erlbaum Associates
Sutton-Spence, R.	2005	Analysing Sign Language Poetry		New York: Palgrave Macmillan
Sutton-Spence, R., Kaneko, M	2017	Introducing Sign Language Literature: Folklore and Creativity		London: Palgrave Macmillan.
Paddy, L.	2007	Understanding Deaf Culture: in Search of Deafhood	ISBN: 978-1-85359- 545-5	Multilingual Matters, Clevedon, UK
Lietuvos kurčiųjų draugija	2022	Lietuvių gestų kalbos meninių tekstų rinktinė		
Marlee Matlin (su Betsy Sharkey)	2009	I'll Scream Later		Simon and Schuster
Lorena Hickok	2001	Helenos Keler istorija. (The Story of Helen Keller)	ISBN: 9786090146309	Leidėjas: Alma littera

ATNAUJINTA: 2025-11-14